

**DE TOESTAND VAN DE HUISMUS
IN VLAANDEREN ANNO 2019**

Op 4 en 5 april 2020 is het weer zover en gaan we met ons allen kijken/luisteren hoeveel tijkende huismusmannen we tellen in onze tuin of ons directe omgeving.

De Nationale mussenteldag ging van start in 2002 en is een samenwerking tussen ABLLO vzw, groep Terec UGent en Vogelbescherming Vlaanderen vzw. Na 10 jaar, in 2011 werden de gegevens voor het eerst in detail uitgewerkt door een biostatisticus. Daaruit volgde een dossier en een internationaal artikel. Zie www.abllo.be/klik.

Daaruit bleek dat het niet zo goed ging met de Huismus in Vlaanderen en dat sedert 2002 de grootte van de mussengroepen gedaald was van gemiddeld 6 - 10 huismuskoppels/groep in 2002 naar nog gemiddeld 1 - 5 huismuskoppels/groep in 2011.

Bekijken we de gegevens van 2012 even terug dan zien we dat 83% van de gegevens betrekking heb-

ben op huismusgroepen die minder dan 10 huismuskoppels herbergen (Fig 1a) Bekijken we de gegevens voor 2019 (Fig 1b) dan vallen verschillende zaken op:

- We beschikken in 2019 over een pak meer gegevens dan in 2012 (728 versus 3875 in 2019)
- 80% van die gegevens hebben nog steeds betrekking op kleine huismus groepen zoals in 2012.
- Grote huismusgroepen (>20) komen in Vlaanderen blijkbaar nog steeds weinig voor (2 a 3 %)

Kijken we naar de inbreng van gegevens vanuit de verschillende provincies (Fig 2a,b) dan is er eigenlijk nog maar weinig veranderd tegenover de eerste 10 Jaar. Nog steeds staan de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen aan de top met zo'n 50% van alle tellingen. Vlaams Brabant en West-Vlaanderen doen het wel beter dan tijdens de eerste periode. Uit Limburg krijgen we nog steeds opvallend minder gegevens binnen. Dat wil echter niet zeggen dat de mussen het daar slechter doen. Kijken

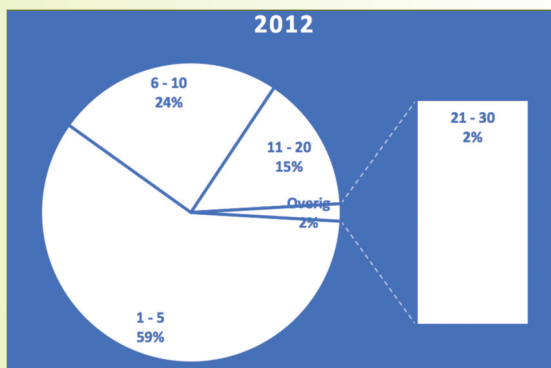

Fig 1a Verdeling groepsgrootte 2012

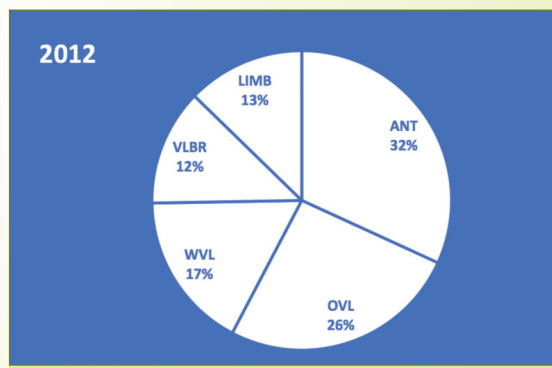

Fig 2a Verdeling van de gegevens over de Verschillende Vlaamse provincies in 2012

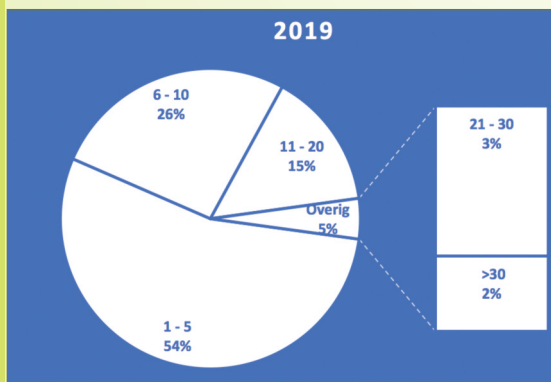

Fig 1b verdeling groepsgrootte 2019

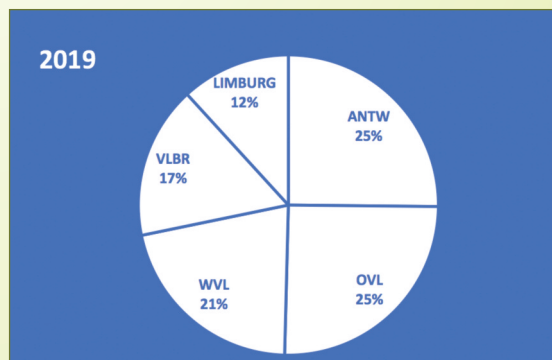

Fig 2b Verdeling van de gegevens over de Verschillende provincies in 2019

we daarvoor naar de groeps groottes van de mus- sen in de verschillende provincies (Fig 3) dan zien we juist dat de mussen in Vlaams Brabant en Lim- burg het best doen. De grootte van de groepen evenaart daar best deze van voor 2012.

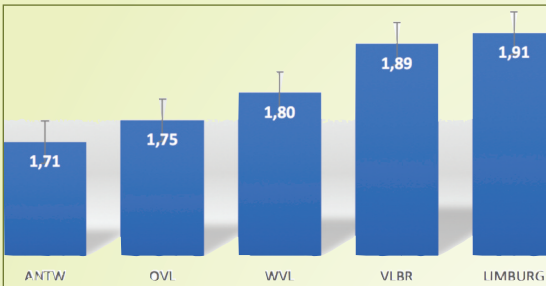

Fig 3 Verdeling van de groeps groottes over de verschillende provincies gebaseerd op de groeps groottes in Tabel 1

Tabel 1. Overzicht van de categorieën waarin het aantal tsjilpende huismusmannetjes werd ingedeeld.

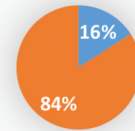
Categorie	Aantal tsjilpende huismusmannetjes
0	0
1	1-5
2	6-10
3	11-15
4	16-20
5	21-30
6	> 30

Belang van groeps grootte

Waarom hechten we nu zoveel belang aan de grootte van een mussengroep. Daarvoor kunnen we ons even baseren op een uitspraak van onze goede vriend en 's werelds mussenspecialist Den- nis Summers-Smith **'Mussengroepen van minder dan 10 huismuskoppels hebben veel kans om uit te sterven'**.

Om hier iets over te zeggen hebben we tussen 2014 en 2019 gekeken naar de herhaaltellingen. Voor de eerste periode 2002 – 2011 was dit nog niet mogelijk door het quasi ontbreken van her- haaltellingen. Op een totaal van 11434 tellingen hebben we nu 16% of 1823 herhaaltellingen (Fig

Herhaaltellingen versus eenmalige tellingen 2014 - 2019

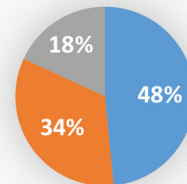

■ herhaal ■ eenmalig

Fig 4 Herhaaltellingen (16%) versus eenma- lige tellingen (84%)

4). Het gaat hierbij om tellers die min 2 jaar hun gegevens doorgestuurd hebben. Op die manier kunnen we dan, binnen de herhaaltellingen, kijken naar de huismusgroepen die gelijk bleven, groter

Herhaaltellingen 2014 - 2019

■ gelijk ■ min ■ plus

Fig 5. Herhaaltellingen 2014 -2019 over ver- schillende groepen gelijk, minder of meer

of kleiner werden (Fig 5). Dan zien we dat 48% van de waargenomen groepen gelukkig gelijk ge- bleven zijn, 34% van de groepen verkleind zijn en slechts 18% werd groter.

Kijken we nu meer in detail binnen de verschillende groeps groottes dan zien we dat binnen de kleine groepen (1 – 2) met minder dan 10 huismuskop- pels (zie tabel 1 voor groepen) de grootte vooral gelijk gebleven is (57%) maar toch zijn opvallend

veel kleine groepen nog kleiner geworden of verdwenen (26%) dan toegenomen (17%). Nog meer verontrustend is echter ook dat binnen de grotere groepen (3 - 6) opvallend veel groepen kleiner geworden zijn (68%). **(Fig 6)**

Om nog meer fundamentele uitspraken te kunnen doen, blijven we daarom streven naar een optimaal aantal herhaaltellingen.

Belang van groepsgrootte via bachelor proef

In 2019 begeleidde we 2 studenten van de VIVES hogeschool in Roeselare. Dit resulteert in de bachelor proef 'Groene stapstenen voor jonge West Vlaamse Huismussen' (via www.abllo.be/klik.) De studenten selecteerden elk 5 nog optimale stedelijke huismuspopulaties in Kortrijk en Roeselare. Daarnaast 5 'at random' (=lukraak) locaties in stedelijk gebied zonder huismussen. Daarna gingen ze aan de slag om de locaties op een aantal parameters met elkaar te vergelijken. **Fig.7** toont een belangrijk resultaat uit deze bachelor proef: random locaties zonder huismussen vertonen wel degelijk een aantal knelpunten voor de soort.

Mussen leven, vooral tijdens het broedseizoen, in hechte groepen. Na het broedseizoen, wanneer

alle huismusjongen onafhankelijk zijn van hun ouders, zijn de groepen minder hecht. Ze kunnen zich verplaatsen (nooit meer dan 500meter) om bvb voedertafels te bezoeken of in groep te slapen. Zo bestaan er slaappleatsen die 50 - 100 huismussen kunnen herbergen. Ik weet er zo een in een dichte bamboe aanplanting in Sint-Niklaas. Na de winter (Feb - mrt) bewegen de mussen zich terug naar hun broedplaats. Op die manier hebben we te maken met genetisch gezonde huismusgroepen. Dit gebeurt echter niet overal. Veel mussen in de stad blijven op hun broedplaats omdat ze geen goede 'stapstenen' hebben om zich wat te verplaatsen. Het zijn juist die geïsoleerde groepjes die veel kans hebben om uit te sterven. Vooral in de stedelijke gebieden is het belangrijk dat huismussen kunnen beschikken over 'groene stapste-

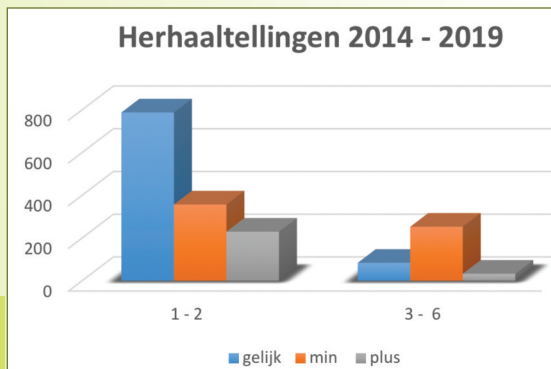

Fig 6 Verdeling van gelijke, kleinere en grotere groepen in de verschillende groepsklassen.

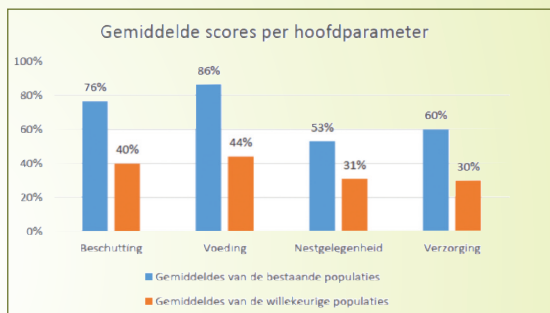

Fig 7. De gemiddelde groenscore per hoofdparameter voor bestaande mussenpopulatie (blauw) en at random locaties (oranje).

nen' om zich te verplaatsen en buiten het broedseizoen te vermengen om zo dan gezonde optimale broedgroepen te vormen. Ook slaappleatsen tijdens de winter zijn belangrijk. Dat kan een dichte haag zijn, een aantal struiken samen.....

Er zijn dus voldoende manieren om aan de slag te gaan.

De Laet, Jenny^{1,2}, Trappeniers, Bruno^{1,2}; Lens, Luc¹ & Buntinx, Inge³

1 Universiteit Gent, Onderzoeksgroep Terrestrische Ecologie, K.L. Ledeganckstraat 35, B-9000 Gent

2 ABLLO vzw

Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland vzw, Stationsstraat 126, B-9170 Sint-Gillis, Corresponderende auteur: jenny.delael@ugent.be

3 Vogelbescherming Vlaanderen vzw, Koetshuis Walburgstraat 37, B-9100 Sint-Niklaas